

Zápis o I. schůzi ministerské rady konané dne 14. listopadu 1918 na Pražském hradě

První vládě **tzv. všennárodní koalice**, která měla šestnáct členů, předsedal národní demokrat Karel Kramář. Z politických stran v ní byla nejsilněji zastoupena státoprávní demokracie, agrární strana, sociální demokraté a socialisté. Bez stranické příslušnosti byli ministr zahraničních věcí E. Beneš a ministr vojenství M. R. Štefánik. Tato vláda působila do 8. července 1919, kdy byla nahrazena vládou sociálního demokrata Vlastimila Tusara.

Mezi klíčová témata prvních schůzí patřila vnitřní politická situace v českých zemích s akcentem na zajištění plynulého zásobování zbožím a zvláště neutěšená vojenská situace na Slovensku.

1 2

M. r. prot. 1

Oběžník

týkající se protokolu ministerské rady ze dne 14. listopadu 1918.

Ministr vnitra	<i>[Signature]</i>
Ministr národní obrany	<i>[Signature]</i>
Ministr vyučování	<i>[Signature]</i>
Ministr financí	<i>[Signature]</i>
Ministr spravedlnosti	<i>[Signature]</i>
Ministr obchodu	<i>[Signature]</i>
Ministr zásobování lidu	<i>[Signature]</i>
Ministr železnic	<i>[Signature]</i>
Ministr pošt	<i>[Signature]</i>
Ministr sociální péče	<i>[Signature]</i>
Ministr veřejných prací	<i>[Signature]</i>
Ministr zemědělství	<i>[Signature]</i>
Ministr zdravotnictví	<i>[Signature]</i>
Ministr Dr. Hruban	<i>[Signature]</i>

Ze státní knihovny v Praze.

1 3

Z á p í s

o I. schůzi ministerské rady, konané dne 14. listopadu 1918.

Přítomni :

Pan ministerský předseda Dr. Karel Kramář,

pp. ministři :

Ant. Švehla,
G. Habermann,
V. Klopáček,
Dr. Stránský,
Dr. J. Zahradník,
Dr. V. Šrobár,
Dr. Lev Winter,
Dr. Vrbenský,
Dr. Al. Rašín,
Dr. Hruban,
Fr. Staněky,
Jiří Stříbrný,
Dr. Fr. Soukup,
K. Prášek,

Schůze zahájena o 4 1/2 hod. odpo.

Čl. I. Postavení česko-slovenského vojska na Slovensku.

Pan ministerský předseda Dr. Kramář předsedá, že podle zprávy nejvyššího velitele branných sil česko-slovenských Dra. Scheinera je postavení vojska česko-slovenského na Slovensku velmi vážné a podobně i na Liberecku, kde Němci obsazují již jednotlivá místa strategicky důležitá a obce, předkládá telegram hr. Michala Karolyiho, ohrazující se proti vstupu česko-slovenského vojska na půdu slovenskou, a navrhuje,

4

aby v odpovědi na tento telegram bylo zejména vytkeno, že jsme byli obyvatelstvem slovenským přímo zoufale voláni na pomoc a ochranu. ve chvíli, kdy maďarské úřady administrativní a bezpečnostní o překot, nestarajíce se o obyvatelstvo, opouštěly slovenské kraje, že jsme vstoupili na půdu bývalého státu uherského bez všech úmyslů dobývacích, majíce pouze na paměti, že zachraňujeme pokojné občany, před vnitřním rozvratem, nepořádkem a nebezpečím a že vládu maďarskou činíme odpovědnou za vše, co se může státi při srážce ozbrojených sil. Pokud jde o další, přimlouvá se pan ministerský předseda, aby pokud lze co nejdříve byla vše smluvna s důstojníky dohody.

Pan ministr Klobučár je toho názoru, že výpravou našich vojsk na Slovensko stala se velká chyba. Dr. Beneš jako zahraniční ministr našeho státu spolu se státníky dohodovými podepsal podmínky příměří, jimiž jsme zavázáni my i Maďaři. To je mezinárodní stav věci.

Pan ministr Dr. Šrobár k výtoc ~~příměří~~ předsedníkově, p. ministra národní obrany poznamenává, že je nezbytno znáti příčiny výpravy vojenské na Slovensko, má-li se vše posuzovat křivě. Nelze přehlížeti té skutečnosti, že z krajiny skalické a pohraničních krajů vůbec prehli všichni úředníci, četníci i vojáci a ponechali obyvatelstvo samo sobě a že této okolnosti využila část obyvatel a počala v odvetu proti židům a Maďarům

2. arch. 5

plenit. První, kdo se naskytl, byl pluk čestný 25. a byl požádán za ochranu. Národní výbor nemohl jinak jednati, než jak učinil. Pan ministr Šrobár dále uvádí, že o poměrech na Slovensku byl sepsán pamětní list, který byl odevzdán panu ministerskému předsedovi Dr. Kramárovi, a zaslán po kurýrovi veliteli francouzské armády okupační na Balkáně, aby tento nemohl býti uveden v omyl. Konečně dokládá pan ministr Dr. Šrobár, že Maďaři vymáhají nejdrůznějším způsobem na Slovincích prohlášení, aby jich použili při mírovém jednání.

Pan ministr Stříbrný dosvědčuje, že v telegramech Národnímu výboru bylo se dožadováno přispění na pomoc také proti tlupám 12 - lati letých hochů, kteří ozbrojeni jsouce ručními granáty, vnikali do vesnic a sráželi se ovšem krvavě s obyvatelstvem a že vojsko naše vysláno bylo na Slovensko jen proto, aby zabezpečilo pokojný život bezbranných obyvatel.

Pan ministr Hruban připomíná, že výprava slovenská v kraji olomouckém a prostějovském neposuzuje se příznivě.

Pan ministr Dr. Vrbský připojuje se k mínění pana ministra Klobučáře a žádá, aby bylo vyčkáváno až do dalšího rozhodnutí mocností dohodových.

Když pan ministr Dr. Šrobár přečetl pamětní spis pro velitele dohodové výpravy balkánské, schvaluje se odpověď hr. Károlyimu, navržená panem ministerským předsedou a v přesném znění předložená, se změnou poslední věty po přání pp. ministrů Dr. Šrobára a K. Průška.

6
Čl. II. Umístění ministerstev.

Pan ministr Dr. Soukup navrhuje, aby ministerstva byla zatím umístěna v těchto budovách :

- 1./ presidium ministerské rady - ministerstvo věcí zahraničních a národní obrany - - - na hradě ;
- 2./ ministerstvo vnitra - - - v budově zemské politické správy ;
- 3./ ministerstvo pro zásobování lidu - - - Straková akademie ;
- 4./ ministerstvo dopravy - - - v ústavu šlechticů v Eliščině tř. a v paláci Lobkovického v Hybernské ul.
- 5./ ministerstvo spravedlnosti - - - v budově bývalé kadetní školy ;
- 6./ ministerstvo veřejných prací - - - v budově německého gymnasia na Smíchově ;
- 7./ ministerstvo financí - - - v budově Glam-Galasova paláce Praha-I.
- 8./ ministerstvo pro obchod, průmysl a živnosti - - - v paláci Ležanského ;
- 9./ ministerstvo školství a národní osvěty - - - v paláci Rohanovů na Malé Straně.
10. ministerstvo pošt a telegrafů - - - v budově školní na Smetance na Král. Vinohradech ;
11. ministerstvo pro sociální péči - - - v paláci Fürstenbergovů na Malé Straně.
12. ministerstvo zemědělství - - - v paláci Harachovů v Jindřišské ul.
13. ministerstvo zdravotnictví - - - v budově některé bývalé nemocnice ;

3. arch. 4

Nejvyšší soud a správní soud buďtež umístěny rovněž v budově bývalé kadetní školy na Hradčanech.

Návrh se přijímá.

Čl. III. Ustanovení státního sekretáře v ministerstvu školství a národní osvěty.

Pan ministr G. Habermann navrhuje, aby státním tajemníkem pro ministerstvo školství a národní osvěty byl jmenován PhDr. Frant. Drtina, profesor na české universitě v Praze, od 15. listopadu t.r., budou-li ovšem místa státních tajemníků zřízena.

Pan ministr Dr. Rašín podotýká, že podle jeho mínění může být sotva vystavena jmenovací listina státního sekretáře, není-li ještě zákon o systemisování míst státních tajemníků.

Pan ministr Dr. Hruban je téhož názoru, ale má za to, že votum o jmenování je platné.

Pan ministerský předseda vyslovuje se pro návrh pana ministra školství i pro zřízení míst státních tajemníků.

Pan ministr Dr. Soukup při této příležitosti připomíná, že nutno také rozhodnouti o jmenování úředníků, kteří byli pozváni z ministerstev vídeňských do Prahy.

Pan ministr Dr. Winter upozorňuje, že není možno pracovati s úspěchem s vídeňskými byrokraty a jmenovati je za státní sekretáře, jak snad se tito domnívají.

Návrh pana ministra školství se schvaluje.

8

Čl.IV. Jmenování úředníků :

a/ Přidělení taj. rady Dr.Fr. Müllera.

Ministerská rada se usnáší, aby tajný rada Dr. Fr. M ü l l e r ve vídeňském ministerstvu obchodu byl pověřen úkolem pracovati po dobu likvidace bývalého Rakousko-Uherska ve Vídni pro československý stát s platem téže hodnotní třídy jako dosud .

Panministr obchodu Dr. Š t r á n s k ý - m u se ukládá, aby toto přidělení bez odkladu vykonal .

b./ Pan ministerský předseda navrhuje , aby v presidiu ministerské rady byl jmenován v VI. hodnotní třídě od 15. listopadu 1918 chelem J.U.Dr. J. V o r e l, dosud rada zemského soudu . Návrh se bez poznámek schvaluje .

Pan ministr Dr. Š r o b á r se vzdálil .

Čl.V. Návrh na organizaci školství .

Pan ministr G. H a b e r m a n předkládá návrh příslušnosti ministerstva školství a národní osvěty a žádá, aby byl schválen. Proti tomu vyslovuje se pan ministr P r á š e k z té příčiny, že nemá připraveného elaborátu svého a že nemůže připustiti, aby školství zemědělské /: hospodářské zimní školy :/ přičleněno bylo k ministerstvu školství. Rovněž pan ministr Dr. R a š í n je proti návrhu, ježto by se jím značně změnila dosavadní veřejná správa a

8

Čl.IV. Jmenování úředníků :

a/ Přidělení taj. rady Dr.Fr. Müllera.

Ministerská rada se usnáší, aby tajný rada Dr. Fr. M ü l l e r ve vídeňském ministerstvu obchodu byl pověřen úkolem pracovati po dobu likvidace bývalého Rakousko-Uherska ve Vídni pro československý stát s platem téže hodnotní třídy jako dosud .

Panministr obchodu Dr. Š t r á n s k ý - m u se ukládá, aby toto přidělení bez odkladu vykonal .

b./ Pan ministerský předseda navrhuje , aby v presidiu ministerské rady byl jmenován v VI. hodnotní třídě od 15. listopadu 1918 chelem J.U.Dr. J. V o r e l, dosud rada zemského soudu . Návrh se bez poznámek schvaluje .

Pan ministr Dr. Š r o b á r se vzdálil .

Čl.V. Návrh na organizaci školství .

Pan ministr G. H a b e r m a n předkládá návrh příslušnosti ministerstva školství a národní osvěty a žádá, aby byl schválen. Proti tomu vyslovuje se pan ministr P r á š e k z té příčiny, že nemá připraveného elaborátu svého a že nemůže připustiti, aby školství zemědělské /: hospodářské zimní školy :/ přičleněno bylo k ministerstvu školství. Rovněž pan ministr Dr. R a š í n je proti návrhu, ježto by se jím značně změnila dosavadní veřejná správa a

tím stěžovala, a přimlouvá se za jednotné řešení věci, jak již bylo ujednáno v Národním výboru.

Pan ministerský předseda je téhož mínění a slibuje, že celkové předloze o příslušnosti ministerstev, vypracované Dr. Ferdinandem Pantůškem, věnuje jednu z příštích schůzí ministerské rady.

Po těchto projevech pan ministr školství návrh svůj odvolává.

Čl. VI. Předloha o přejímání státních úředníků a zřízenou, jakož i úředníků a zřízenou státních podniků.

Pan ministr Švehla předkládá osnovu zákona o přejímání státních úředníků a zřízenou a úředníků a zřízenou státních podniků a žádá, aby byla schválena a podána jako vládní návrh pro ústavní projednání v Národním shromáždění.

Po poznámce pana ministra Dr. Hrubana, že je tohoto zákona z míry potřeby, osnova se schvaluje.

Čl. VII. Zatímni splnomocněnec státu Česko-slovenského pro Záhřeb.

Pan ministerský předseda navrhuje, aby pro lepší spojení s Jihoslovany byl ustanoven aspoň zatímně zástupce československého štábu v Záhřebě a aby jím byl jmenován pan Šimák, vídeňský redaktor Českého slova. Je toho potřebí z příčin věcných i proto, že Jihoslované jmenovali pro Prahu konsula Bra-

danoviče a Dr. Procházku.

Flat pro něho a jeho kancelář smluven byl v paušálu na 5.000 K měsíčně.

Na žádost pana ministra Dr. Rašín a, aby již bylo dbáno všech formalit, t.j. vystaven ověřovací list, dány pokyny přesné a smluven chiffrovací klíč, sděluje pan ministerský předseda, že to vše učinil pan Dr. Šámal.

Čl. VIII. Průvoz vojsk Mackensenových územím česko-slovenského státu.

Pan ministerský předseda tlumočí žádost generálního konsula německého v Praze Gebesalta, ústně mu přednesenou, aby vláda státu česko-slovenského nečinila obtíží při průvozu vojsk armády Mackensenovy drahou po území slovenském a Těšínskem, při čemž se vláda německá zaručuje nahraditi státu česko-slovenskému veškeré škody, které by tomuto průvozem vojsk po případě vznikly.

V rozpravě o této věci zejména se vytýká, že vláda česko-slovenského státu nemá na Slovensku sil /: asi 800 mužů :/, které by se průchodu vojsk v počtu 150.000 mužů, dobře vyzbrojených, mohly postavit.

Ministerská rada se usnáší, aby se žádosti vlády německé vyhovělo, dodá-li si pro průvoz vojska vše potřebné, uhlí, stroje a vozy železniční, a schvaluje dodatek, navržený panem ministrem Stříbrným, že

vláda Česko-slovenského státu činí tak
jen v předpokladu, že průchod Mackense-
nova vojska odpovídá podmínkám, stanoveným
mocnostní dohody.

Generálnímu ředitelství drah a vrchnímu vojenskému velitelství se uděluje ihned pokyny ve smyslu tohoto usnesení.

Čl. IX. Zpráva o vnitřní situaci po-
litické .

Paň ministr vnitra podává zprávu o tom,
že zemská politická správa až na 4 případy,
/: Loket, Žatec, Kaplice a Jáchymov/
úřaduje bezvadně, okresní hejtmanství po-
dávají pravidelně zprávy písemní i telefoni-
cké; pokud tomu tak není, děje se to jen pod
tlakem z venčí. V í d e ě , Dr. Renner,
posílá kurýry a vybízí k odporu proti vládě
státu Česko-slovenského, především rolníky,
aby neodváděli obilí. Takto by vznikly ně-
mecké okresy soběstačné a okresy odkázané
na nás.

Pan ministr Dr. V r b e n s k ý p ř i -
mlouvá se za to, aby přes tyto zjevy byly zá-
sobovány všechny kraje státu našeho i německé
stejně, jak ostatně činil již Národní výbor.

Pan ministerský předseda připomíná,
že zásobování obyvatel je pro nás dobrou zbra-
ní politickou, a doporučuje, aby německý lid,
který je podle zpráv našich jiného názoru na
stát česko-slovenský, než s některých stran sly-
šíme, byl dále zásobován naší vládou. Na Mostecku
a Duchcovsku ovšem musí se tak dít bezpodmínečně.

Pan ministr P r á š e k žádá, aby před
 konečným rozhodnutím ministerské rady byly nepřátelské
 činy německo- rakouské vlády zevrubně vyšetře-
 ny a panem splnomocněncem T u s a r e m ja-
 ko protest předneseny ve V í d n i .

Po přímluvě pána ministra S t ř í -
brného a Dr. Vrbenského s
návrhem pana ministra P r á š k a se sou -
hlasí . .

Čl.X. Stavba dělnických domků v okrsku

Velké Prahy .

Bez připomínek schvaluje se návrh,
jímž se zmocňuje pan ministr veřejných prací,
aby vykonal všechny přípravy k stavbě dělnických
domků v obvodu Velké Prahy .

Schůze se končí o 9. hod. večer.

[Handwritten signatures and notes:]

K
Tomas
Lubacinsky
Stromberg
Dmitri
Munich
Kroger
Baker
Dr. H. Storch
captain etc.